

NICOLAE GUDEA

(1941–2019)

De curând (5 iulie 2019) a trecut la cele veșnice profesorul Nicolae Gudea (n. 17 octombrie 1941), cel care și-a dedicat întreaga carieră profesională studierii epocii romane a Daciei. Aceste rânduri sunt prea puține pentru a exprima regretul pentru dispariția celui care mi-a fost deopotrivă profesor, coleg și prieten. Încerc aici doar să aduc un omagiu personalității celui care mi-a marcat profund evoluția, în a doua parte a vieții. Altfel, este un bun prilej să ne amintim de cei care au fost și care au contribuit, prin munca lor, la sporirea cunoașterii în domeniul arheologiei.

S-au scris deja articole care i-au subliniat parcursul profesional și opera științifică, astfel că nu este necesar să mai fie reluate aici. Ar mai trebui poate adăugat faptul că este imposibil să discutăm despre *Limes*-ul roman de pe teritoriul României fără a invoca numele profesorului Nicolae Gudea. Lucrarea dedicată castrelor din Dacia (*Der Dakische Limes. Materialien zu seiner Geschichte*, Mainz, 1997) rămâne una de referință. De asemenea, notorietatea sitului arheologic *Porolissum* i se datorează în cea mai mare măsură. Mai departe, Bologa, Buciumi, Feldioara, Râșnov, Gornea, Inlăceni, Brețcu, Mehadia, *Dierna* și lista poate continua.

O atenție deosebită a acordat răspândirii creștinismului la nordul Dunării, în epoca romană și romană târzie, ocazie cu care a repertoriizat toate descoperirile de

acest gen cunoscute în Dacia. Din acest punct de vedere, arheologia creștină are de ce să-i fie recunoscătoare¹.

Pentru semnatarul acestei evocări, este deopotrivă o datorie și o onoare a pomeni cele două volume monografice, dedicate castrului roman de la Răcari, și încă unul, cel despre castrul roman de la Slăveni, toate realizate împreună cu domnia sa. În pofida faptului că ne separa o distanță considerabilă de vârstă, am lucrat „cot la cot” pentru redactarea lor. Un alt volum, *Cymidava. Castrul roman de la Râșnov. II. Săpăturile din anii 1969–1974 (monografie arheologică)*, așteaptă să vadă lumina tiparului, sperăm cât mai curând. Semnificativ este și faptul că ultima sesiune de comunicări la care a participat s-a desfășurat la Craiova, în anul 2019, în cadrul Muzeului Olteniei.

Atât cât l-am putut cunoaște, era o fire deschisă, prietenoasă și amabilă. Cu deosebire, față de cei mai tineri, manifesta o înfinită îngăduință și răbdare, încercând să le canalizeze, în mod constructiv, entuziasmul. Lungile discuții purtate, cu ocazia deselor întâlniri din țară sau în străinătate, ne-au dat posibilitatea de a dezbate diferite probleme ale epocii romane din Dacia, unele fiind lămurite, altele însă nemaiaipucând să fie terminate.

Era înzestrat cu o energie și o putere de muncă ieșite din comun. Ziua de muncă începea dimineața foarte devreme, în compania unei deja faimoase mașini de dactilografiat, cu ajutorul căreia își redacta corespondența și rapoartele de cercetare arheologică. Se documenta permanent, căutând mereu să fie la curent cu noutățile din domeniu.

În domeniul cercetării castrelor romane, a fost unul dintre cei mai buni specialiști din Europa. Îl recomandă în acest sens mai multe monografii despre castre, studiile și articolele de specialitate, numeroasele recenzii, bursele de studii de care a beneficiat de-a lungul timpului, precum și calitatea de membru al Institutului Arheologic German din Berlin. Spirit critic și autodidact, aprecia eforturile care vizau îmbunătățirea tehnicilor de cercetare, mai cu seamă metodele non-distructive.

Fără îndoială, putem discuta mult despre opera științifică a profesorului Gudea. S-a impus în ochii contemporanilor drept unul dintre cei mai prolifici arheologi, din punctul de vedere al publicațiilor. Pe lângă studiile privind castrele romane, religia creștină și *limes*-ul roman, s-a manifestat și în alte domenii aferente arheologiei romane, precum ceramica, epigrafia, armamentul și echipamentul militar, viața rurală, numismatica.

Cei care l-am cunoscut și i-am fost apropiați, avem de ce să-l regretăm. O personalitate complexă, ce se alătură altora care au existat și care au făcut școala arheologică românească, așa cum o cunoaștem astăzi.

Dorel Bondoc*

¹ Colegii, prietenii și discipolii i-au dedicat două volume omagiale (Călin Cosma, Dan Tamba, Aurel Rustoiu (eds.), *Studia archaeologica et historica Nicolao Gudea dedicata; Omagiu profesorului Nicolae Gudea la 60 de ani = Festschrift für Professor Nicolae Gudea gelegentlich des 60. Geburtstages*, Zalău, 2001; Călin Cosma (ed.), *Studies in Archaeology and History. An anniversary volume to professor Nicolae Gudea on his 70th birthday*, Cluj-Napoca, 2011), în preambulul cărora formația și opera sa sunt pe larg prezentate; lista publicațiilor a fost ulterior reluată până la nivelul anului 2012, de către Dumitru Țicu, *Profesorul Nicolae Gudea la 75 de ani*, Banatica 26, 2016, p. 11–49.

* Muzeul Olteniei, Craiova; e-mail: dorelbondoc@yahoo.com.